

SANAYİCİLERE GÖRE FİYATLARDA YUKARI YÖNLÜ SEYİR KAÇINILMAZ

Hedef 'tek haneli' enflasyon gerçekler 'zam zorunlu' diyor

Ağustos Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi (Yİ-ÜFE) bir önceki yıllara göre yüzde 16.34 arttı. Artış ara mallarda ise yüzde 22'ye yükseldi. Hükümetin tekrar çift haneye çıkan enflasyonu tek haneye düşürme çabaları sürerken, sanayi kesimi bunun hiç de kolay olmayacağı

görüşünde. **İSO Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaratlı** Yİ-ÜFE'deki artışın nihai tüketim mallarına da yansıtacağını belirterek, "Büyüme ivme kazanınca enflasyon normal. Tek problem finansman maliyetlerinin de artması" dedi.

SERCAN AKINCI/03

Sanayiciden zam sinyali

SERCAN AKINCI / İSTANBUL

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı ağustos ayı Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi (Yİ ÜFE) bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16.34 yükseldi. Ara mallarda ise bu yükseliş yüzde 21.61. Hükümet kanadından enflasyonun tek haneye düşürüleceği açıklamaları gelse de üretim kanadı maliyetlerdeki artışın nihai tüketiciye de yansıtacağı görüşünde. Sanayiciler, ağustos ayında bir önceki yıla göre 10.68 artan Tüketici Fiyatları Endeksi'nin (TÜFE) yılı yüzde 11'lerde kapatabileceğine işaret ediliyor. Yİ ÜFE'deki bu yükselişin ananedeni olarak, bugünlerde 3.40'lara kadar gerileyen ancak buradan yeniden yükselişe geçen dövizdeki dalgalanma gösterilirken, Kredi Garanti Fonu'nun (KGF) bir talep yarattığı, bunun da yansımalarının da yükselişte etkili olduğu belirtiliyor.

Enflasyon rakamlarıyla ilgili DÜNYA'ya konuşan **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı** Yardımcısı **İrfan Özhamaratlı** Yİ ÜFE'deki bu artışın nihai tüketim mallarının fiyatlarına yansımamasının mümkün olmadığını belirtti. Üreticilerin şu anda fedakarlık ettiğini ifade eden Özhamaratlı, yine de tüketici fiyatlarına yansımının daha sınırlı kalacağı görüşünde. Döviz fiyatlarındaki yükselmenin üretim maliyetlerini de yükselttiğini anlatan Özhamaratlı, "Girdilerin yüzde 60'ı dövizle alınıyor. Enflasyondan çok korkmamak gerekiyor. Hükümetimiz yüksek büyüme istiyor. Büyüme ivme kazanınca da enflasyon normal. Bu durumda tek problem finansman maliyetlerinin de artması" dedi.

Üretim ve yatırımda Türk iş dünyasının son dönemde biraz daha geride kaldığını kaydeden Özhamaratlı, KGF'nin ciddi bir kredi imkanı sağlamasına karşın, bu paraların yüzde 98'inin acil ihtiyaçlara gittiğini belirtti. Bu acil ih-

GIDAYI OLUMSUZ HAVA ŞARTLARI ETKİLEDİ

Enflasyon rakamlarının genelde en çok gıda ve ulaşımda öne çıktığını söyleyen Reis Gıda'nın sahibi Mehmet Reis, şimdi ise sağlık ve eğitim gibi alanlarda da yüksek enflasyonla karşılaşıldığını kaydetti. Gıdadaki fiyat artışını olumsuz hava şartları nedeniyle verimliliğin azalmasına bağlayan Reis, üretimde arz eksikliği nedeniyle yükselen toptan fiyatın, tüketici fiyatlarına yansıdığını

belirtti. Enflasyonun aşağı çekilmesi için girdi maliyetlerinin aşağı çekilmesi gerektiğini dile getiren Reis, "Ancak bu şekilde yıl sonu enflasyon çift haneliden tek haneye düşer. Hatırlasınız ki nohutta hiç verim alınmadığı için fiyatlar hiç düşmedi. ABD, Meksika ve Kanada nohutta ton başına fiyat artırdı. Dış satım politikası için tedbir alınmalı. Enflasyon rakamları için strateji yapılmalı" dedi.

tiyaçların giderilmesiyle birlikte çarkların dönmeye başladığını söyleyen Özhamaratlı, "Bu kredi üretime gitmeyip, üretmeden talep yaratınca enflasyonu yükseltti. Enflasyon herkesin cebinden biraz götürür. Biz yılsonunda enflasyonu üretimde 11, tüketimde 10 civarı bekliyorduk. Bu beklentimizi tüketicide 11, üretimde 13-14 olarak revize ettik" diye konuştu.

2-3 ay içinde fiyatlara yansır

Dövizdeki artışın üretim maliyetlerini artırdığını ifade eden **İSO Yönetim Kurulu Üyesi Ali Eren**,

talebin çok canlı olmaması nedeniyle nihai tüketici fiyatlarındaki yükselişin sınırlı kalacağını savundu. Yine de maliyetlerin bir şekilde fiyatlara yansıtılacağını kaydeden Eren "Sonunda her şeyi tüketici öder" dedi.

Türkiye'nin yüzde 3'ün üstünde büyümesi halinde bu yansımının olacağını dile getiren Eren, büyümenin yüzde 5 civarında olması halinde yılsonuna kadar fiyatlarındaki yukarı yönlü hareketin görüleceğini dile getirdi. Bu yıl için enflasyon öngörülerinin 12-12.5 civarında olduğunu belirten Eren,

Hükümet cephesinden enflasyonun yıl sonunda tek haneye inmesi için çalışmalar yapılacağına yönelik açıklamalar gelse de sanayiciler, fiyatların yukarı yönlü seyrini sürdüreceğini söylüyor. Maliyetleri artan üreticiler, bu artışı yakın bir dönemde tüketiciye yansıtacak.

"Bu öngörümüzde revizeye gitmemize gerek kalmadı. Enflasyonda KGF'nin de etkisi var. Bu talep canlanması yarattı. Yılbaşındaki para arzı ve kredi hacmi rakamlarında kalınsa fiyatlara yansıma olmazdı" ifadelerini kullandı.

"Şirketler için sıkıntı yaratabilir"

Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) Başkanı Timur Erk de enflasyon artışının euronun değerini doğru tahmin edemeyen şirketler için sıkıntı yaratabileceğini söyledi. Ayrıca Erk, üretici maliyetlerindeki artışın 2-3 ay içinde nihai tüketim mallarına da yansıtılacağını ifade etti.

Tur-Er Madencilik'in sahibi Aydın Dinçer ise kendi sektörlerindeki üretici enflasyonunu akaryakıt fiyatlarındaki ve işçilik maliyetlerindeki artıştan kaynaklandığını söyledi. Bu yıl için yaptıkları projeksiyonlarda enflasyonun yüzde 7'lerde olacağını tahmin ettiklerini belirten Dinçer, şimdi ise yıl sonunda enflasyonun bu seviyelerde kalmasını beklediklerini anlattı.

**BEŞTEPE'DE İŞ DÜNYASIYLA
EKONOMİ GÜNDEMİNE START 9'da**

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Beştepe'de grup ekonomî aktörleriyle bir araya gelmeye devam edecek.

Cumhurbaşkanı, Beştepe'de ekonomi gündemine iş dünyasıyla start verdi

Serpil YILMAZ

serpil.yilmaz@hgtgazete.com.tr

Beştepe'ye davet edilenler arasında sivil toplum şapkası olan iş dünyası temsilcileri olmakla birlikte, toplantı alışlageldiği gibi "iş dünyası sivil toplum derneklerinin zirvesi" olarak planlanmamış.

Sabah Atatürk Havalimanı'nda THY'nin CIP salonuna geçtiğimden sanayi zirvesi yapılıyor gibiydi. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Meclis Başkanı **Zeynep Bodur Okyay**, Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** ve **TÜSİAD** Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı **Murat Özyeğin**'i bir arada görünce istikameti sordum, "Ankara" dediler.

Cumhurbaşkanı **Tayyip Erdoğan**, iş dünyasından bazı isimleri Beştepe'ye davet etmiş. Davet edilenler arasında sivil toplum şapkası olan iş dünyası olmakla birlikte, toplantı alışlageldiği gibi "iş dünyası sivil toplum derneklerinin zirvesi" olarak planlanmamış.

Bunu nereden anlıyoruz? **TOBB** Başkanı **Rifat Hisarcıklıoğlu** ya da **TÜSİAD** Başkanı **Erol Bilecik** gibi iş dünyasını temsil eden kurumların tepe isimleri toplantıda yer almıyor. **Erdoğan** önümüzdeki günlerde, Beştepe Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde işadamları ve belediye başkanlarıyla bir araya gelmeye devam edecek.

Benin yolculuğum, Alternatif Yaşam Derneği (AYDER) Başkanı **Ercan Tuta**'nın kurduğu "**Düşler Akademisi**"neydi. Atışehir'de de bir merkezi olan Akademi'nin Kaş'taki engelli kampına gidiyoruz. Projeyi Vodafone destekliyor. Kale Grubu Yönetim

İSO Meclis Başkanı Zeynep Bodur Okyay

İSO Başkanı Erdal Bahçivan

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Murat Özyeğin

Kurulu Başkanı da olan **Bodur**, "Sosyal sorumluluk projeleri insanı mutlu ediyor. Biz de Çan'da Vodafone ile çiftçileri destekleyen bir proje yürütüyoruz" diyor. Kendini doğaya adanmış **Tanfer Dinler** öğretmenin bu proje için ilham verdiğini belirtiyor.

Vodafone Türkiye'nin, Aydın'ın Kasaplar Köyü'nde başlattığı "**Alkallı Köy**" projesine kardeş geliyor. Çan'da da hayata geçecek projeye, geleneksel tarım yöntemleri ile ileri teknolojiyi bir araya getiren kırsal yaşam modeli kurulacak. Fabrikaları tarım cenneti Çanakkale'nin Çan İlçesi'nde bulunan Kale Grubu, dijitalleşmeyle üretimde verimlilik artışının sağlanmasını hedefliyor.

'Almanya ambargosu yerli sanayiye geliştirecek'

Bünyesinde Çanakkale Seramik, Kalebodur, Kalekim ve Kale firmalarını bulunduran grubun, savunma sanayiinde faaliyet gösteren Kale Havacılık Sanayii yatırımlarını sürdürdüğünü belirten **Bodur**'a, "Almanya'nın sektöre getirdiği ambargodan etkilendiniz mi?" diye soruyorum...

İlginç bir yanıt veriyor: "Üretimimizde yerlilik oranını artırıyoruz. Bu tür kısıtlamalar Türk sanayiine fırsat yaratıyor. Kendimizi geliştirmek için zorlayıcı bir etki ortaya çıkıyor."

Almanya'nın, Alman firmalarına Türkiye'de yatırımları için kredi kullandırmadığını biliyorum.

Diyeceksiniz ki, Alman firması Siemens nasıl

oldu da 1 milyar dolarlık rüzgâr enerji santrali ihalesine (YEKA) girdi. Türkerler ile ihaleyi alan Siemens AG, 2016 yılında rüzgâr enerji faaliyetlerini İspanyol firması Gamesa ile birleştirmişti.

Bu birleşmenin, Türkiye'de yeni rüzgâr yatırımlarının önünü keseceği endişesi de ortaya çıkan 3.48 dolar/sentlik ihale fiyatında anahtar rol oynadığını düşünüyorum.

Ekonomide zorlu bir viraj alınıyor. **Bodur**, Beştepe'deki toplantının verimli olacağını düşünüyor. Doğrudan önerilerini ve yaşadıkları zorlukları paylaşma imkânı bulacaklar.

Kurban Bayramı'ndan sonra gündemin ekonomi olacağı söylenmişti. Devletin zirvesi start verdi...

Kamyonlar yalan söylemez

İç ve dış siyasetin gündemimizi esir aldığı bir dönemde bu haber çok iyi geldi ve moral verdi. Kamyonlar trafikte taksi şoförlerinin kabusu, ekonomi dünyasının **moral ve nabız** alestir.

Siyasetten yeniden ekonomiye döndüğümüz son aylarda ekonomide çarklar hızlandığını yollarda artan kamyonlardan hissetmiştik.

Türkiye ekonomisi 2017 yılının ikinci çeyreğinde de büyümeye devam etti ve **yüzde 5,1** büyüdü.

Türkiye yüzde 5,1 büyüme hızıyla ikinci çeyrekte, **Çin ve Hindistan**'ın ardından G20 ülkeleri arasında 3'üncü sırada yer aldı.

Hangi alanlarda büyüdü?

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre: tarım sektörü yüzde 4,7, sanayi sektörü yüzde 6,3, inşaat sektörü yüzde 6,8 arttı.

Ticaret, ulaştırma, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinin toplamından oluşan hizmetler sektörünün katma değeri ise yüzde 5,7 arttı.

Tüketim harcamaları yüzde 3,2 arttı.

Devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 4,3 azaldı.

Mal ve hizmet ihracatı, yüzde 10,5, ithalatı ise yüzde 2,3 arttı.

İlk çeyrekte büyüme yüzde 5'ti.

YAŞAR SÜNGÜ
ysungu@yenisafak.com.tr

Nasıl büyüdük?

Tesvikler ve destekler, iç talep, kredi genişlemesi ve vergi indirimleri, ekonomide belkilerin iyileşmesi ve öngörülebilirliğin artması ekonomik büyümenin sürükleyicisi oldu.

Yatırımların referandum sonrası yüzde 9,5 artması büyümenin en önemli motoru oldu.

Dış talep büyümeye yüzde 1,7 puan pozitif katkı sağladı.

Büyümenin devam etmesi için reformların, ekonomiyi olan güvenin ve **dış konjonktürdeki** olumlu gelişmelerin sürmesi gerekiyor.

Güreşte değişmeyen kuraldır: Güç oyunu bozar.

Büyüme rakamları Türkiye'ye olumlu not vermekte cıvırlı davranan **uluslararası kredi kuruluşlarının** da hesaplarını bozdu.

Verilerinin açıklanmasından ardından, **Nomura, Goldman Sachs, Morgan Stanley ve J.P. Morgan**, Türkiye'ye ilişkin 2017 büyüme öngörülerini yükseltti.

Uluslararası yatırım bankası Goldman Sachs Türkiye'nin büyümesinin bu yılın üçüncü çeyreğinde **yüzde 7** civarında gerçekleşebileceğini açıkladı.

ABD'li **Morgan Stanley** de güven göstergelerinin kademeli olarak artmaya devam edeceğini, **istihdamın** da toparlanmakta olduğunu açıkladı.

Öte yandan Türkiye'de iş dünyası örgütlerinin temsilcileri de büyüme rakamlarından memnun.

MÜSİAD Genel Başkanı Abdurrahman Kaan, "Türkiye ekonomisinin önümüzdeki dönemde de güçlü bir büyüme performansı göstereceğine olan inancımızı pekiştirdi" derken **İTO** Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Çağlar, yeni hedefi, büyümeyi daha çok üretim ve ihracatla yükün taşıma olarak belirledi.

TİM Başkanı Mehmet Büyükeşçi'ye göre de 10 aydır artan ihracat büyümenin ana motoru oldu.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise Türkiye'nin gerçek potansiyelinin 3. Çeyrekte gelecek daha güçlü rakamlarla görüleceğini düşünüyor.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Endi Rahçavari** a göre bu büyüme rakamları durgunluk istasyonundan ayıldığımızı gösteriyor. Ve bu büyüme rakamları toplumsal moral açısından fevkalade kıymetli.

İş dünyasının ortak düşüncesi şu:

Gerek derecelendirme kuruluşları gerekse **OECD'den IMF'ye** kadar birçok uluslararası kuruluşun, Türkiye ekonomisi hakkındaki büyüme tahminlerini bir revize ederek yukarıya çekmeleri boşuna değilmiş.

Bu büyüme performansı, geçen yıldan bu yana yaşanan birçok menfi gelişmeye rağmen **ekonominin ve üretim çarklarının** durmadığını, durdurulamadığını gösterdi.

Devlet özel sektörü destekledi, özel sektör de istikrar ve güven ortamında aldığı destekleri üretme ve ihracata yönlendirdi.

Türkiye gelecek dönemde yapısal reformları tamamlayarak **dünya ekonomisi ligindeki** yerini üst sıralara taşıyabilir.

Üretimin önündeki maliyetler ve yükler azaltıldıkça ekonomik büyüme hız ve toplumsal refah daha da artacak.

Büyüme rakamları ile gelen refahı toplumun **en yoksul kesimlerden** başlayarak yukarı doğru yansıtmak, **"olmazsa olmaz"** öncelikli hedefimiz olmalı.

Dünyanın en genç nüfusa sahip bu ülkenin **is-as ve es** sorununu çözmeden büyümeye büyüme denmez.

Devleti zengin millet yoksul olan ülkelerin hali ortada (Bkz Ortadoğu ülkeleri).

Hepsi perişan.

Güçlü devlet, güçlü millet demek olmalı.

Devlet büyürken millet de zenginleşmeli.

Ekonominin çarkları güvenle döner.

Güven de tüpü ruh gibidir.

Bir çıkarsa bir daha asla geriye dönmeyiz.

"Ekonomimizin ve sanayimizin çarkları durmuyor"

ANKARA TİCARET

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2017 yılı 2. Çeyrekte açıklanan %5,1'lik büyüme verisini değerlendirdi.

"Birinci çeyrekte olduğu gibi, ikinci çeyrekte de ekonomimizin yüzde 5'in üzerinde büyümesi toplumsal moralimiz açısından fevkalade kıymetli ve anlamlıdır. Gerek derecelendirme kuruluşları ve gerekse OECD'den IMF'ye kadar birçok uluslararası kuruluşun, ülkemiz ekonomisi hakkındaki büyüme tahminlerini bir bir revize ederek yukarıya çekmeleri boşuna değil. Bu büyüme performansımız, geçen yıldan bu yana yaşanan birçok menfi gelişmeye rağmen ekonomimizin ve üretim çarklarımızın durmadığını, durdurulamadığını bize gösteriyor.

Sanayi sektörümüzün 6.7 büyüyerek büyüme birinci çeyrekteki 1.4 puanlık katkısının ardından, ikinci çeyrekte de aynı performansı koruyarak 6.3

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**

büyümesi ve ikinci çeyrek büyümesine 1.3 puan katkı sunmasını çok önemlidir.

Her dönem olduğu gibi bu ikinci çeyrek büyüme rakamları bizlere bir kez daha şu gerçeği söylemektedir: O da büyümenin motorunun sanayi olduğu gerçeğidir. Diğer yandan açıklanan veriler ekonomimizin ve sanayimizin durgunluk istasyonundan ayrılmış olduğunu göstermektedir.

Bütün bu veriler ışığında, Türkiye'nin ekonomisi

ile ilgili yapılan tüm iç ve dış tahminlerinin üzerinde, ekonomimizin yılı yüzde 5'in üzeri de bir büyüme ile kapatacağına olan inancımız artmaktadır.

Hükümetimiz tarafından 2017'de sanayicilerimize üretimi teşvik edici finansman imkanları sunulması ve yaratılan 250 milyar liralık kaynak başta olmak üzere verilen birçok teşvik, bu büyümeyi ivmelendiren temel faktörlerden biri olması itibarı ile her tür-

lülük takdiri hak ediyor. Kredi Garanti Fonu'na yönelik son yapılan düzenlemeler sanayinin uygun koşullarda finansmana ulaşması açısından, yakın dönemde yapılan en büyük reformlardan birisidir. Bu reformun, sağlanan başarılı ekonomik büyüme performansına çok olumlu bir etkisi olduğu aşîkardır.

Hiç kuşkusuz; üretimin önündeki maliyetler ve yükler azaltıldıkça ekonomik büyüme hızımız ve toplumsal refahımız daha da artacak ve böylece sanayi, üretim ekonomisine geçişte başrolü oynayacaktır.

Diğer yandan ekonomik büyümenin öncü göstergesi **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye** İmalat PMI Satın Alma Yöneticileri Endeksi'nin temmuz ayından sonra ağustos ayında da son 6.5 yılın en yüksek değeri olan 55.3'e yükselmesi, bizlere ekonomimizin üçüncü çeyrek büyümesinin de güçlü geleceğini önceden haber vermektedir."